

Nyfikenhetsvandring 71 - Femte budet - Inte dräpa

Bidrag från Bengt Pleijel
2006-01-01
Senast uppdaterad 2010-03-29

Detta är nyfikenhetsvandring 71 Kära medvandrare! Denna vandring beräknas komma gående ut på nätet den 17 november. Men själv gjorde jag en pilgrimsvandring på den tio dagar tidigare. När jag vandrat färdigt fick jag se en recension i Bohuslänningen om en Pilgrims-mässa i Lysekils kyrka vid Allhelgona. Texten var skriven av Britt G Hallqvist och musiken av Egil Hovland, som skrivit många melodier som finns i vår psalmbok. Jag var inte där. Men det var nog ett härligt möte i Lysekil.

Jag fastnade för en rad i en av texterna: "Låt det bli ett slut på detta vanvettiga slöseri med människoliv". Detta är ju ett rop ur djupen som vi alla denna höst stämmer in i. Allt är ju fullständigt vanvettigt överallt. Det krigas och kraschas och dödas. Världens mödrar gråter. Aktuellt ger oss rapporter som skakar oss. Vi får oss ju bara hemskheter till livs. Ta fram ett papper nästa gång du slår på TV:s Rapport och rita ett kryss för varje god nyhet du får. Jag tror inte det blir många kryss. (Men vad bra att du kan surfa in på www.bibelskolan.com. Där finns tillgång till många goda nyhetskryss).

Men vad gör vi åt allt detta vanvett?

Jag träffade för en tid sedan ett helgon från Småland som sa att varje gång hon ser Rapport knäpper hon sina händer och ber. Rapporttiden blir hennes förbönsstund. Om vi börjar där kommer vi kanske på metoder att i alla fall stoppa ondskan där vi bor. Bönen kan ge himmelska ljusstrålar!

Denna vandring leds vi in i femte budet: Du skall inte dräpa. Du skall inte mörda. Fortsätt att fundera på det som där sägs. Brottas med de svåra frågorna. Sista ordet är inte sagt. I Skafferiet har jag gömt undan några övningar i hur man kan stoppa ondskan.

Du behöver inte jäkta fram på denna vandring. Öva dig i att gnola på den melodi som sjunges i flera höstböcker, nämligen Långsamhetens Lov. Med några solglimtar från en mulen hösthimmel och från Ger vandringen ilskor, grubblor, tröstor och glädjor. Kontakta då Bengt genom att klicka på författarnamnet för denna artikel. Guds tio ord Och Gud talade alla dessa ord: Jag är Herren, din Gud,

Som har fört dig ut ur Egyptens land,
ur trälldomshuset Femte budet: Du skall inte dräpa (X2000)

Du skall inte mörda (Folkbibeln) Vad är det? frågar Luther,
vi hjälper honom med svaret :

Vi skall frukta och älska Gud,
så att vi inte skadar vår nästas liv
eller vållar honom lidande,
utan hjälper och bistår honom

i alla faror och levnadsbehov. Detta är nyfikenhetsvandring 71 På denna vandring stannar vi till vid sju hållplatser:

- Människovärdet vi fordrar tillbaka!
- Vilket värde har människan bredvid dig?
- Se upp! Mördaren är nära …
- Fångarnas rop: Herre, förbarma dig över oss!
- Vilket värde har det ofödda barnet?
- Vilket värde har den svårt sjuka människan?
- Vilket värde har soldaten som angriper dig? Och så till sist: Två skafferipärlor och reflektion

1. Människovärdet vi fordrar tillbaka! Gud har givit oss livet. Han är rädd om det han har skapat. Därför sätter Kärlekens Gud upp detta kärlekens skyddsräcke omkring vår nästas liv: Du skall inte dräpa. Du skall inte mörda.

Du skall inte döda någon. Och inte skada någon. Och inte trampa på någon så att han förlorar sin livsglädje. I Guds ögon är varje människa värdefull. Vi lyssnar till några ord om detta: Redan från början av världens

skapelse slår Gud vakt om
varje människas värde: Och Gud skapade människan till sin avbild,
till Guds avbild skapade han henne,
till man och kvinna skapade han dem.

(1 Mos 1:27) Redan från början
av människans tillblivelse i sin
moders liv, slår Gud vakt
om hennes värde Du har skapat mina njurar,
du sammanvävde mig i moderlivet.

Jag tackar dig
för att jag är så underbart skapad.

Ja, underbara är dina verk,
min själ vet det så väl.

Benen i min kropp var ej osynliga för dig,
när jag formades i det fördolda,
när jag bildades i jordens djup.

Dina ögon såg mig när jag ännu var
ett outvecklat foster.

(Psaltaren 139:13-16) Man behöver inte vara duktig för att bli älskad av Jesus. Barnen - de som inte kan prestera något - räknas för de största i himmelriket. Amen säger jag er: Om ni inte omvänder er och blir som barn, kommer ni inte in i himmelriket. Den som ödmjukar sig som detta barn, han är den störste i himmelriket. Och den som tar emot ett sådant barn i mitt namn, han tar emot mig.

(Matt 18:3-5) Jesus tar sig an dem som andra föraktar. De misslyckade, de undanknuffade, samhällets avskrap, får komma till honom. Han tar emot dem, upprättar dem. Han ger dem på nytt ett människovärde. När Jesus var gäst i Matteus hem, kom många publikaner och syndare och låg till bords tillsammans med Jesus och hans lärjungar. Fariséerna fick se det och frågade hans lärjungar: "Varför äter er mästare med publikaner och syndare?" Jesus hörde det och sade: "Det är inte de friska som behöver läkare utan de sjuka."

(Matt 9:10-12) Jesus uppmanar oss att inte gå förbi dessa. Ty då går vi förbi honom. Allt vad ni har gjort för en av dessa mina minsta bröder, det har ni gjort för mig.

(Matt 25:40) Hela Bibeln är fylld av förmaningar, som vill hjälpa oss att vara rädda om varandra. Låt oss ge akt på varandra och uppmuntra varandra till kärlek och goda gärningar. (Hebréerbrevet 10:24)

2. Vilket värde har människan bredvid dig? Femte budet säger: Du skall inte dräpa.

Folkbibeln översätter: Du skall inte mörda.

Har du gjort det, dräpt, mördat?

Du har kanske inte bokstavligen har klubbat ned någon, men … Din blick kan döda. En kall och vass blick kan få någon att känna sig förtvivlad. Dina ord kan döda. "Du är hopplös". "Du är inte riktigt klok".

Du kommer med dräpande argument. Dina omdömen kan döda. "Han är värdelös. Hon är botten .." Ditt hjärta kan döda. Du kunde ha gett den andre lite livsmod.

Du kunde ha stannat och varit till glädje.

Du kunde ha tagit fram din plånbok.

Men du gjorde ingenting av detta.

Ditt hjärta är kallt.

Och den kylan sprider sig till människan

bredvid dig. I Jesu bergspredikan talar Jesus om detta att en mördare som inte är en mördare är en mördare. Vi går in i den undervisningen.

3. Se upp!!! Mördaren är nära... Ni har hört att det är sagt till fäderna: Du skall inte mörda; den som mördar är skyldig inför domstolen.

Jag säger er: den som är vred på sin broder är skyldig inför domstolen, och den som säger till sin broder: Ditt dumhuvud, är skyldig inför Stora rådet, och den som säger: Din dåre, är skyldig och döms till det brinnande Gehenna.

(undgår inte helvetets eld enligt X2000, Matteus 5:21-22) Jesus ställer emot varandra vad Mose säger och vad han själv säger: Ni har hört att det är sagt till fäderna ….

Jag säger er … Jesus förkastar inte Moses lag och ger en ny moral. Han tar inte bort "ett jota", inte en prick av buden (se Matt 5:18). Jesus hänvisar inte heller till Skriften och säger: Ni har läst. Han hänvisar till vad de har hört. Och vad som blev sagt till fäderna och sedan av fäderna.

Fäderna - det är ökengenerationens folk, de som en gång mottog Guds lag vid Sinai. Fäderna, det är den judiska trons banbrytare och sedan den skriftlärdas traditionens grundläggare. Det Jesus ställer emot varandra är de skriftlärdas misstolkningar av lagen och hans egen tolkning. Ty det som man gjorde då och det som man gör idag är att ta bort utmaningen i buden. Man gör dem lättare. Man inskränker buden att gälla bara handlingen: dråp, äktenskapsbrott, stöld … Nu kommer Jesus och skakar om dem. Och oss! Han nöjer sig inte med den ytliga tolkningen. Han visar oss vad som finns nedanför ytan. Ni har hört att det är sagt till fäderna: Du skall inte mörda;

den som mördar är skyldig inför domstolen. Så långt håller vi med. Det är illa att dräpa och mörda och döda någon. Och den som ställer vi inför rätta. Vi får inte behandla varandra så dåligt. En Jesu lärjunge är här bokstavstrogen. Han vill lyda budet: Du skall mörda. Människor omkring oss mår bra av det. Ja, det blir faktiskt lättare för dem att leva!! Det är bra att putsa på fasaden. Men oss också vara noga med vad som finns innanför. Det är viktigt att vara ytlig. Men nedanför havsytan finns de oändliga djupen. Därför är en Jesu lärjunge inte bara bokstavstrogen.

Jesus tar oss med på en djupdykning nedanför bokstäverna. Men först inleder han det han säger med Bergspredikans starkaste ord: Jag säger er ...

De skriftlärdade kunde säga: Så säger Skriften. Profeterna kunde säga: Så säger Herren. Men Jesus säger: Jag säger er. Jesus talar som Herren talar till profeterna. Jesus är den JAG ÄR som talar till Mose vid den brinnande busken (se 2 Mos 3:14). Jesus gör inte anspråk på att bara vara Guds mun. Han är själv den Gud som talar. Vad säger nu Jesus? Jag säger er: den som är vred sin broder

är skyldig inför domstolen. Före dråpet finns en räcka av tankar och känslor: olust, avund, motvilja, hat, vrede, bitterhet, fiendskap, gräl & hellip; Österlänningen har stor förmåga att vräka ur sig vad han känner. Det kan komma en vulkan av okvädingsord. Svensken har inte alltid samma förmåga att ge uttryck för känslor. Därför är nog svensken farligare. Hans känslor kommer ofta fram som små vassa nålstyng eller mörka blickar. Men hur de än kommer fram, finns dödens krafter där. Den vrede, som det här talas om, heter på grekiska orge, en seglivad form av vrede. Man håller vreden varm. Den som säger till sin broder:

Ditt dumhuvud, är skyldig inför Stora rådet, Du odåga, står det i NT 17. Den som okvädar sin broder, står det i X2000, Ditt dumhuvud, står det i folkbibeln. Det grekiska ordet är raka. Din rackare! Man gör sig löjlig över en människas förstånd. Ditt dumhuvud! Du är tom i bollen! Inte klok! Intelligensbefriad! Den som säger:

Du dåre, är skyldig och döms till det brinnande Gehenna.

(undgår inte helvetets eld) Du dåre, står det i NT17 och Folkbibeln. Den som förbannar, står det i X2000. På grekiska heter det more. Man angriper en människas moral. Hennes karaktär. Din slyngel! Skurk! Omdömen kan döda. De kan få en människa att känna sig värdelös. Att tappa livsglädjen. Och sårande ord och tankar kan säga: Om vi vore av med honom. Jag önskar att hon var död. Den som hatar sin broder är en mördare, och ni vet att ingen mördare bär evigt liv inom sig.

(1 Joh 3:15) Johannes säger detta med stort allvar. Precis som Jesus gör. Jesus talar om domen. Den som förbannar sin broder får göra räkenskap inför det himmelska rådet. Han döms till det brinnande Gehenna.

Allt dessa dödande hatord och ord med små sårande hullingar i är synd. Var och en som gör synd är syndens slav.

(Joh 8:34) Jag, en mördare!! Jag, en fånge!!

4. Fångarnas bön: Herre, förbarma dig över oss! Det är viktigt med självkänedom.

Vi behöver mod att våga se våra goda sidor. Även fångar har sådana. Särskilt behöver vi se dem när Jante kommer och säger att "du inte ska tro att du är något". Gud har lagt ner många gåvor i oss, ofta oupptäckta av oss och andra. Men det bor ett geni inom dig! Visste du det? Många gåvor förlöses i oss då vi ställer våra liv till Guds tjänst. De goda sidorna kommer inte fram förrän kommer loss från fångenskapen i dig själv.

Vi behöver mod att våga se våra dunkla sidor. Jesus talar med stor kärlek till oss om vårt inre mörker. Inifrån, från människans hjärta utgår onda tankar, otukt, stöld, mord, äktenskapsbrott, girighet, ondska, svek, lösaktighet, avund, hädelse, högmod och dårskap. (Markus 7:21) Allt elände börjar där inuti oss. Om du vågar se detta upptäcker du två viktiga ting. 1. Jag klarar inte detta krångliga liv utan Jesus. Paulus upptäckte det. Han tog emot Jesus i sitt inre. Han hittade en ny drivkraft och en ny melodi: Nu lever inte längre jag (mitt stora, stackars, duktiga, lilla, ömtåliga JAG) utan Kristus lever i mig.

(Gal 2:20) 2. När jag möter människor som "ramlat dit" och fallit ned i något av de mörkerhål som Markus 7:21 talar om, kan jag säga: Det kunde vara jag. Jag får ställa mig bakom honom/henne och säga: Herre, förbarma dig över oss! Jag får nalkas honom som den som själv behöver mycket barmhärtighet. Jesus uttrycker det så här när vi fastnar i hur dåliga människor är nu för tiden: hycklare, ta först bort bjälken ur ditt eget öga! Då kommer du att se så klart att du kan ta ut flisan ur din broders öga.

(Matteus 7:5) Jesus säger till dig det han en gång sa till en brottsling som hängde bredvid honom på ett kors: Idag skall du vara med mig & hellip;

(Lukas 23:43) Det är din stora chans.

5. Vilket värde har det ofödda barnet? Enligt kristen livssyn är det ofödda barnet att betrakta som liv. Livet börjar med befruktningsoögonblicket. Det befruktade ägget är en helt unik varelse. Individens hela liv är programmerat av arvsmassan i kromosomernas ca 15.000 gener. Fostret förbereds steg för steg till ett självständigt liv. På tjugofemte dagen slår hjärtat sina första slag. Under sjätte veckan skulpteras armar och ben, kropp och ansikte fram inifrån. I sjunde veckan har fostret ett mänskligt ansikte med ögon, öron, näsa, läppar, tunga & hellip;

Vid elfte veckan är fostret ca 5 cm långt. Vikten är ca 20 gram. Vid fyra månader är fostret ca 16 cm långt. Armar och ben är färdigformulerade. Jämför här den vetenskapliga definitionen av miljö: "Miljö är alla de stimuli som påverkat organismen från konceptionsögonblicket till döden". Fostret hör med till den mänskliga miljön. Fostret delar denna miljö med oss. Barnet i moderns liv är helt unik varelse. Du har skapat mina njurar,

du sammanvävde mig i moderlivet.

Jag tackar dig för att jag är så underbart skapad.

Ja, underbara är dina verk, min själ vet det så väl.

Benen i min kropp var ej osynliga för dig,

när jag formades i det fördolda,

när jag bildades i jordens djup.

Dina ögon såg mig när jag ännu var

ett outvecklat foster.

(Psaltaren 139:13-16) En läkare skriver: Den unga underläkaren gläntade försiktigt på dörren till 3:an. Det var nog snart dags nu.

Hon kunde se hur mannen försiktigt torkade kvinnans svettiga panna med en sval, fuktig handduk i pausen mellan två värkar. Egentligen behövde hon som jourhavande läkare på KK inte alls vara med vid s.k. normalförlossningar - den skötte de rutinerade barnmorskorna på ett alldeles utmärkt sätt. Men ändå kunde hon inte låta bli när hennes övriga arbetsuppgifter så tilläts. Hon kände det som ett stort privilegium att få dela den stunden med föräldrar och förlossningspersonal. Hon hade fått åtskillig rutin på normalförlossning vid det här laget. Men den oerhörda känsla, som uppfyllde henne varje gång ett barn föddes, kunde nog aldrig bli rutinmässig. När rummet uppfylldes av ett spätt skrik och några ögonblick därefter ett rynkigt och smetigt och helt underbart barn lades på kvinnans bröst, tycktes en känsla av högtid och vördnad inför livet som oupphörligen förnyas uppfylla allt rummet.

(Sylvia Wide i boken "Mitt i livet")

Ja, det var du som hämtade mig ur moderlivet och lät mig vila trygg vid min moders bröst. På dig är jag kastad ända från modersskötet. Redan i moderlivet var du min Gud.

(Psalt 22:10-11) Vi har ett ansvar att vårda och vårda allt mänskligt liv oavsett var det befinner sig på livslinjen från befruktning till död. Därför har den världsvida Kyrkan genom seklerna försvarat det ofödda barnets rätt till liv. Abort betyder att man utsläcker det liv som Gud har tänt och givit åt modern och fadern att ta emot och vårda. Nu kan många uppleva en graviditet inte som en gåva utan som en börda och tanken på abort kan vara nära. En graviditet berör inte bara kvinnan utan också omgivningen, kvinna och man, vänner, släkt …

Men vad gör nu kvinnan om mannen drar sig undan, smiter, tiger eller övertalar. Och kvinnan står där ensam med sina frågor: Hur skall jag, Orka? Hinna? Kunna? Våga? Vara mogen för ett barn?

Och om hon väljer abort vad händer med skuldoplevelsorna och frågorna efteråt?

Det finns nåd, det finns försoning, det finns barmhärtighet. Det är egen och andras dom som ofta blir hårdast och mest oförsonlig. Guds dom är annorlunda. Den vill vara friande, inte fällande. Nyckelordet är NÅD! Jesus är Guds lamm, som tar bort världens synd (Joh 1:29). Men han kan inte ta bort synden om man inte ger den till honom. Vi får komma till honom och bekänna vår synd och ta emot förlåtelsen. Att ta emot och leva i Guds förlåtelse är början till att även kunna förlåta sig själv - också för en abort som inte kan glömmas. Den som står med dessa frågor, behöver stöd och hjälp. Försök att ta kontakt med din konfirmationspräst. Eller församlingens diakon.

(hitta numret i telefonkatalogen, sök här eller kontakta oss så hjälper vi till.)

Man kan också ringa till Livlinan 0200/818283.

Telefontid: Tisdagar 17-19, torsdagar 19-21.

Livlinan är en jourtelefon vars uppgift är att vara en medmänniska som vill och kan lyssna och ge stöd och hjälp till den som behöver. (Se också på Internet www.livlinan.nu)

6. Vilket värde har den svårt sjuka människan? En läkare står i hälsans och livets tjänst. Hans uppgift är att rädda till liv. Han får inte förkorta den svårt sjuka människans liv genom att ge henne en dödande spruta. Sådant kallas EUTANASI (som betyder "att dö väl") eller dödshjälp. Detta är förbjudet enligt svensk lag. Patientens förtroende för läkaren skulle allvarligt rubbas om man införde sådan dödshjälp. Patienten skall veta att sjukhuspersonalen är satt att vårda livet och att de vill göra sitt yttersta för att rädda livet. Sjukvårdens uppgift är att rädda till liv. Inte dödshjälp men livsvård! Detta innebär inte att sjukvården i det oändliga skall kvarhålla dödsprocessen och förlänga döendet. En människa skall ha rätt att få dö värdigt.

Men detta kan bli problem för många sjuka. De har svåra plågor under sin sista levnadsvecka. Man känner sig som en börda för samhället. Ber om en spruta. Och det kan vara svårt för många anhöriga.

En människa kan vägra all behandling men inte begära en viss behandling, allra minst att aktivt och avsiktligt dödas.

En legalisering av eutanasi kan leda till att människovärdet urholkas och den negativa synen på utsatta, funktionshindrade och sjuka människor förstärks.

Alternativet till dödshjälp är LIVSVÅRD. En fullgod palliativ vård som innebär mänsklig närhet, behandling av smärtor, illamående, krampor, feber och inte minst avlastande (inte botande) kirurgiska ingrepp. Ju bättre palliativ vård, desto mindre begäran om eutanasi.

7. Vilket värde har soldaten som angriper dig? Krig är en ohygglig förbrytelse mot livet. Hur skall man förhindra krig?

En del vill förhindra krig genom ett starkt försvar. Vi behöver soldater mot yttre fiender. Och vi behöver poliser mot inre fiender. . Genom att försvara mitt land hindrar jag något värre ont att hända: Att mitt land berövas sin frihet, människor deporteras o.s.v. Våld måste ibland till för att hindra våld. Om en dåre står med en bomb i handen och vill kasta den in i en folkhop, måste då inte polisen då skjuta på honom? Polisen måste ha rätt till ett visst våld för att kunna skydda de svaga mot övergrepp av olika slag.

Vi sänder ut FN-soldater med vapen i hand för att hindra stridande länder att ta till vapen. Andra menar att vapenvägran är den enda vägen att förhindra krig. Man kallas sig pacifister - fredsvänner, av pax = fred. Ett starkt försvar har sällan hindrat krig förr.

Varför skulle det göra det nu? Vi kommer inte närmare varandra genom att hota varandra och skrämja varandra. Vi måste lägga ned vapen och börja älska varandra och förstå varandra. "Låt det bli ett slut på detta vanvettiga slöseri med människoliv" He Jesus Kristus,

jag måste få tala med dig om hur vi bär oss åt här på jorden.

Vi är stygga mot varandra och vi plågar varandra

och trampar på varandra.

Invandraren får inte känna sig älskad

och kamrater mobbar kamrater

och man trycker ned den som är annorlunda.

Är det för att framhäva oss själva

som vi måste slå ned på varandra?

Är det för att vi inte öppnat oss för din kärlek

som det blivit plats för så mycken ondska i våra liv?

Herre, förbarma dig över oss!

Förlåt oss våra skulder och fyll oss med din kärlek.

Låt din kärlek få flöda in i oss och flöda över hos oss.

Ge oss din ömhet mot allt som är svagt och bräckligt.

Hjälp oss att inte förakta de blyga

eller se ned på dem som inte är så framgångsrika

eller förlöjligen dem som är annorlunda.

Hjälp oss att kunna se på varandra med din kärlek. Ger vandringen ilska, grubblor, tröstor och glädjor?

Kontakta då Bengt genom att klicka på författarnamnet för denna artikel.

Reflektion Samtala med dig själv och/eller med någon annan.

Försök hitta någon pärla under varje punkt. Här finns mycket att begrunda och samtala om. Komplettera med dina egna erfarenheter.

(Sänd gärna in dina reflektioner till oss.) Människovärdet vi fordrar tillbaka!

Vad säger du till en människa som säger: Jag är alldeles värdelös?

Kan du berätta för henne något om hur Gud ser på henne? Vilket värde har människan bredvid dig?

Vilket värde ger du den som är rik, vacker, "ansiktslyftad"?

Vilket värde ger du den som är fattig, ful och skrynklig? Se upp! Mördaren är nära …

Följ med Jesus på hans djupdykning i femte budet.

Drabbar hans ord dig? Är du en fånge? Fångarnas rop: Herre, förbarma dig över oss!

Har du upptäckt några goda sidor hos dig?

Vad hindrar dem att komma fram?

Finns Markus 7:21 i dig?

Varför är det viktigt att få lära känna sina dunkla sidor?

Varför behöver du Jesus? Vilket värde har det ofödda barnet?

Hur kan du råda, trösta, hjälpa den flicka

som är förtvivlad över att hon är gravid just nu? Vilket värde har den svårt sjuka människan?

Hur kan du råda, trösta, hjälpa den i din närhet som är svårt sjuk? Vilket värde har soldaten som angriper dig?

Hur kan du vara med om att stoppa ondskan? Jag har gömt undan i Skafferiet två "djupsinnigheter".

Läs dem när du får tid. Öga för öga och tand för tand Att slåss för freden På nästa vandring, nr 72, ska vi lösa alla problem som gäller

"Honom och Hennes",

alltså sjätte budet. Ger vandringen ilska, grubblor, tröstor och glädjor?

Kontakta då Bengt genom att klicka på författarnamnet för denna artikel.